

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 395/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Martou Vícenovou, advokátkou, Záhorácka 15/B, Malacky, proti postupu Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 94/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 94/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** jej Okresný súd Námestovo **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Námestovo **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **450,88 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje priznať jej primerané finančné zadost'učinenie a trovy konania.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že boli porušené ňou označené práva, keďže už 2. decembra 2014 podala žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o ktorej je vedené konanie na Okresnom súde Námestovo (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 C 94/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažnosť sťažovateľky na priet'ahy v napadnutom konaní podaná 17. marca 2021 bola v odpovedi okresného súdu vyhodnotená ako opodstatnená. Podľa sťažovateľky je preukázané, že od júna 2016 do 15. októbra 2020 okresný súd v napadnutom konaní nekonal a rovnako nekoná ani v súčasnosti napriek tomu, že predsedníčka okresného súdu mala predmetnú právnu vec sledovať v trojmesačných intervaloch.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že napadnuté konanie bolo začaté 2. decembra 2014 na základe žaloby sťažovateľky o zrušenie rozhodcovského rozsudku, žalovanému bola žaloba sťažovateľky zaslaná na vyjadrenie 19. decembra 2014, vyjadrenie žalovaného bolo okresnému súdu doručené 14. januára 2015 a zaslané sťažovateľke 27. januára 2015. Prvé pojednávanie bolo vo veci nariadené na 3. august 2021, na ktorom okresný súd vo veci vyhlásil rozsudok. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal žalovaný odvolanie, ktoré bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky zaslané na vyjadrenie 3. septembra 2021. Na základe uvedenej chronológie úkonov podpredsedníčka okresného súdu konštatovala, že *„súd vo veci v období od januára 2015 až do augusta 2021 nevykonal žiadny úkon smerujúci k ukončeniu konania... Nečinnosť spočívala najmä v tom, že vo veci došlo trikrát k zmene zákonného (zastupujúceho sudcu) sudcu“*, pričom poukázala aj na prerušenie, resp. ukončenie funkcie sudcu u viacerých sudcov, čo malo za následok prerozdelenie ich vecí medzi ostatných sudcov. Okresný súd tiež uviedol, že vo veci došlo k priet'ahom v konaní a vec nebola skončená v primeranom čase. Sťažovateľka však nebola ohrozená neoprávnenou exekúciou, pretože pokiaľ na podklade rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľských veciach vydaného do 31. decembra 2014 nebolo do troch mesiacov od účinnosti § 243d ods. 1 Exekučného poriadku (účinného od 1. januára 2015) začaté exekučné konanie, nemôže súd vydať poverenie na vykonanie exekúcie a rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov zaväzovať. Proti sťažovateľke sa nevedie žiadne exekučné konanie v prospech žalovaného ako oprávneného, lehota na podanie návrhu na vykonanie exekúcie uplynula 31. marca 2015, a preto sa neistota sťažovateľky mohla týkať iba povinnosti na náhradu prípadných trov.

II.2. Replika sťažovateľky:

Sťažovateľka v lehote určenej ústavným súdom nepodala vyjadrenie k stanovisku okresného súdu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

4. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na jej tvrdení o nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré nie je ani po viac ako šiestich rokoch (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) právoplatne skončené.

5. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

6. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

7. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) a povinnosť konať bez prietáhov i v čl. 17 Civilného sporového poriadku, ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP. Správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

8. Vychádzajúc zo základných kritérií hodnotenia prejednávania veci v primeranej lehote, ústavný súd otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitost', ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania a postup okresného súdu.

9. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. faktickú a právnu zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konania o zrušenie rozhodcovských rozsudkov tvoria bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov v civilnom procese. Ústavný súd preto nepovažuje prerokúvanú vec za právne ani skutkovo zložitú, o čom svedčí aj skutočnosť, že vec bola prejednaná a rozhodnutá na prvom pojednávaní.

10. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu.

11. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, predloženého súdneho spisu okresného súdu. Ústavný súd zistil, že okresný súd bol od januára 2015 do augusta 2021 (viac ako šesť rokov) absolútne nečinný, čo predstavuje takmer celú dĺžku konania vedeného pred okresným súdom, ktorý 3. augusta 2021 vo veci rozhodol. Vzhľadom na podané odvolanie predmetné rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť.

12. K obrane okresného súdu poukazujúcej na opakované zmeny zákonného sudcu či odchody sudcov, ktorú sa okresný súd snaží prezentovať ako objektívnu okolnosť negatívne sa podpisujúcu pod nečinnosť aj vo veci sťažovateľky, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezabavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námieta personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

13. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom dosahujúcim ústavnoprávnu intenzitu, ktoré boli spôsobené jeho dlhodobou nečinnosťou. Z uvedeného dôvodu ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

15. Vzhľadom na to, že o žalobe sťažovateľky okresný súd rozhodol rozsudkom z 3. augusta 2021 a priebežne vykonáva procesné úkony na účely predloženia veci odvolaciemu súdu, neprichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd návrhu sťažovateľky v tejto časti nevyhovet (bod 4 výroku nálezu)

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

17. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

18. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur, čo odôvodňuje nečinnosťou okresného súdu, stavom ohrozenia exekúciou, stresom, neistotou a obavami.

19. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), predmet konania, celkovú dĺžku napadnutého konania a dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 1 000 eur (bod 2 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13 ods. 2). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,18 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej výške 384,08 eur, čo po zvýšení o daň z pridanej hodnoty predstavuje sumu 460,90 eur. Keďže sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať náhradu trov konania v nižšej sume 450,88 eur, ústavný súd jej žiadosti vyhovel (bod 3 výroku nálezu).

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2021

Libor Duľa
predseda senátu